

Factsheet Monitor Pleegzorg Limburg

Resultaten van een pilot

Coleta van Dam, Marieke de Graaf, Ruud Stegers, september 2015

Achtergrond

In 2009 is in de Limburgse pleegzorg (Rubicon Jeugdzorg, XONAR, William Schrikker Groep en Bureau Jeugdzorg) een vernieuwingsproject gestart voor een integrale, intersectorale, interculturele en innovatieve pleegzorg. Kern van de werkwijze van Pleegzorg Limburg is het gebruik van Sociale Netwerk Strategieën om op die manier de regie van de zorg bij het cliëntsysteem te laten. Om inzicht te krijgen in deze nieuwe werkwijze is een systeemevaluatie uitgevoerd (Damen, Van Dam & De Graaf, 2013). Eén van de conclusies van de systeemevaluatie was dat begeleiders pleegzorg invloed hebben op de ontwikkeling van het kind, via het empowerment bevorderend gedrag dat zij laten zien aan het cliëntsysteem. Voor de verdere borging van de werkwijze van Pleegzorg Limburg is er vraag naar ontwikkeling en implementatie van een effectmeting in de vorm van een monitor. Deze effectmeting moet zich niet zozeer richten op de doorgaande ontwikkeling van het kind, maar eerder op het empowerment bevorderend gedrag van hulpverleners, de mate waarin ouders en netwerk zich daadwerkelijk empowered voelen en de mate waarin de regie bij ouders en het netwerk ligt. In deze factsheet wordt verslag gedaan van de ontwikkeling van de monitor en een pilot waarin ervaringen zijn opgedaan met de monitor. Vervolgens worden voorstellen gedaan voor aanpassing van de monitor.

Monitor Pleegzorg Limburg

ONTWIKKELING MONITOR

Doel van de monitor is de resultaten van Pleegzorg Limburg op casusniveau te kunnen volgen en indien nodig de hulpverlening bij te sturen. De monitor moet dan ook gebruikt kunnen worden in het hulpverlenend handelen, door individuele uitkomsten met het cliëntsysteem te bespreken. De **concepten in de monitor** zijn de beoogde doelen van Pleegzorg Limburg en de door de begeleiders pleegzorg uitgevoerde verrichtingen/interventies. Met gedragswetenschappers en begeleiders pleegzorg zijn de kerndoelen van Pleegzorg Limburg nader geoperationaliseerd tot concepten. Vervolgens zijn passende instrumenten gezocht bij de concepten en is in overleg met professionals een definitieve set van items vastgesteld. Voor de ontwikkeling van de interventielijst is het handboek waarin de werkwijze van Pleegzorg Limburg is beschreven, de basis geweest. Na een eerste toetsing door professionals is deze verder bijgesteld. In de maanden januari - juni 2015 zijn gebruikerservaringen opgedaan met de monitor in de vorm van een pilot.

MEETMOMENTEN

De monitor wordt op vastgestelde tijdstippen afgenomen:

Meetmoment 1: binnen 6 weken na start van de begeleiding door de begeleider pleegzorg

Meetmoment 2: na vorming van het actieteam tot uiterlijk 6 maanden na start van de begeleiding

Meetmoment 3 en verder: jaarlijks na start van de begeleiding door de begeleider pleegzorg tot einde plaatsing.

Vanaf meetmoment 2 is in de monitor een instrument voor het functioneren van het actieteam opgenomen. Voorts wordt op meetmoment 2 eenmalig door de begeleider pleegzorg een interventielijst ingevuld.

CONCEPTEN EN INSTRUMENTEN MONITOR

In Tabel 1 zijn de concepten van de monitor weergegeven, met daarbij de wijze waarop deze gemeten worden, bij welke informanten en indien van toepassing op welke meetmomenten.

Tabel 1. Concepten, instrumenten en informanten van de monitor Pleegzorg Limburg

Concepten en instrumenten	Informanten			
	Ouders	Pleegouders	Jeugdige	Begeleider plz
Empowerment als uitkomst				
▪ Welzijn kind (CORS)			X	
▪ EMPO	x	X		
Sociaal netwerk versterkt				
▪ Sociale steun VGFO	x	X		
▪ Sociale cohesie PUL	x	X	x	
▪ Functioneren actieteam (vanaf 2 ^e meting)	x	X	x	x
Cliëntsysteem bedenkt eigen oplossingen Cliëntsysteem heeft vertrouwen van hulpverlener				
▪ Bejegening cliëntgericht & respectvol (B-toets)	x	X		
▪ Tevredenheid pleegzorg	x	X		
▪ Bejegening begeleider pleegzorg voor jeugdige (ontwikkeld o.b.v. B-toets)			x	
Ervaren zorgen rondom hechting/loyaliteit				
• Roldifferentiatie (Ouderbegeleidingslijst)	x	X		x
• Roldifferentiatie voor jeugdige (ontwikkeld o.b.v. ouderbegeleidingslijst)			x	
Interventies				
• Interventielijst begeleider pleegzorg (alleen bij 2 ^e meting) (ontwikkeld o.b.v. Handboek Pleegzorg Limburg)				x

Toelichting

CORS. De CORS (Child Outcome Rating Scale; Duncan, Miller & Sparks, 2003) is een korte vragenlijst met 4 items. Kinderen geven intuïtief op een lijn van 10 cm aan hoe het met hen gaat (1), hoe het op school gaat (2), hoe het thuis gaat (3) en hoe het alles bij elkaar gaat (4). Voor de monitor Pleegzorg Limburg is de CORS uitgebreid met vragen als: hoe gaat het tussen jou en je moeder, jou en je vader, met jou in het pleeggezin.

EMPO. De EMPO 2.0 (Damen & Veerman, 2011) bestaat uit 16 items en meet competentiebeleving en competentiebenutting bij ouders.

VGFO. De VGFO (Veerman, Jansen, Kroes, De Meyer, Ngyen & Vermulst, 2012) meet het gezinsfunctioneren bij (pleeg)ouders. De schaal sociale contacten (5 items) meet de mate waarin (pleeg)ouders contact hebben met familie en bureu en bij hen terecht kunnen voor steun.

PUL. De PUL (Appelo & Harkema-Schouten, 2003) is een korte vragenlijst die autonomie en sociaal optimisme meet. De schaal sociaal optimisme (3 items) meet de mate waarin respondenten tevreden zijn over hun sociale contacten.

Actieteam. De items voor de schaal Functioneren Actieteam zijn ontleend aan Wijnen-Lunenburg, Van Beek, Bijl, Gramberg en Slot (2008). Deze 8 factoren bleken van belang om sociale cohesie en steun binnen de familie te behouden na een Eigen Kracht Conferentie.

B-toets. De B-toets (Veerman, Van Erve & Poiesz, 2010) meet bejegening door hulpverleners. De schalen cliëntgericht en respectvol (ieder 4 items) meten de mate waarin hulpverleners respectvol en cliëntgericht de ouders benaderen.

Tevredenheid Pleegzorg. De schaal Tevredenheid Pleegzorg is afkomstig uit het evaluatieonderzoek Prima Pleegzorg (Damen, Van Dam & De Graaf, 2013). Deze schaal bestaat uit 8 items voor ouders en 10 items voor pleegouders. De schaal meet verschillende aspecten van tevredenheid over de bejegening en handelwijze van Pleegzorg Limburg.

Ouderbegeleidingslijst. De Ouderbegeleidingslijst (De Greef, Haans & Janssens, 2011) bestaat uit 16 items en meet hoe ouders omgaan met hun veranderende ouderrol na een pleegzorgplaatsing (roldifferentiatie). Aspecten die gemeten worden zijn: loyaliteit, ouder-kind relatie, samenwerking met pleegouders, vormgeven nieuwe ouderrol, verdragen plaatsing, verliesverwerking, gedrag kind, houding pleegouders, gevoelens kind, contact ouder-kind.

PILOT ONDERZOEK

In de maanden januari - juni 2015 hebben begeleiders pleegzorg, ouders, pleegouders en kinderen ervaring opgedaan met de monitor. Aan de begeleiders pleegzorg van XONAR en Rubicon is gevraagd om bij alle startende pleegzorgplaatsingen de monitor in te zetten (=meetmoment 1). Niet alle begeleiders hebben in de periode januari tot juni 2015 te maken met een startende pleegzorgplaatsing. Daarom is tevens aan alle begeleiders pleegzorg gevraagd om de monitor bij minimaal één lopende casus in te zetten, bij voorkeur rond meetmoment 2 (binnen 6 maanden na start begeleiding). Op deze manier kon er ook ervaring opgedaan worden met de interventielijst en de vragenlijst rondom het actieteam; deze lijsten worden op meetmoment 2 afgenomen.

Ter voorbereiding voor het gaan werken met de monitor zijn er voor de begeleiders pleegzorg en de gedragswetenschappers startbijeenkomsten georganiseerd bij Rubicon en XONAR. Tijdens deze bijeenkomsten is informatie uitgewisseld over wat er met de monitor gemeten wordt, digitale logistiek rondom het uitzetten van de monitor, het motiveren van cliënten voor deelname en het bespreken van uitkomsten met cliënten. De twee interne onderzoekers van Rubicon en XONAR hebben gedurende de onderzoeksperiode een belangrijke rol gespeeld in de interne communicatie rondom de monitor, de monitoring van de dataverzameling en het motiveren van professionals.

Respons

Uiteindelijk is bij 52 cliëntsystemen de monitor ingezet. Het betreft 30 cliëntsystemen van Rubicon (19 op meetmoment 1, 11 op meetmoment 2) en 22 cliëntsystemen van XONAR (7 op meetmoment 1, 15 op meetmoment 2). Niet alle onderdelen van de monitor zijn door alle beoogde respondenten binnen het cliëntstelsel ingevuld. In Tabel 2 is de respons weergegeven per concept en per instelling. In totaal is van 38% van de cliëntsystemen de monitor compleet ingevuld door alle beoogde respondenten (ouders, pleegouders, jeugdige >8 jaar, begeleider pleegzorg).

Tabel 2. Respons per informant, concept en instelling

	Rubicon (N=30)	XONAR (N=22)	Totaal (N=52)
Ouders			
Actieteam (alleen meetmoment 2)	55% (11)	40% (15)	46% (26)
Empowerment	60%	45%	54%
Sociale steun	60%	45%	54%
Regie/bejegening/ hechting-loyaliteit	60%	45%	54%
Pleegouders			
Actieteam (alleen meetmoment 2)	91% (11)	80% (15)	85% (26)
Empowerment	80%	91%	85%
Sociale steun	80%	95%	87%
Regie/bejegening/hechting-loyaliteit	80%	91%	85%
Jeugdige (vanaf 8 jaar)			
	N=15	N=7	N=22
Actieteam (alleen meetmoment 2)	100% (4)	43% (7)	64% (11)
Welzijn/bejegening/loyaliteit	93%	57%	81%
Begeleiders pleegzorg			
Actieteam (alleen meetmoment 2)	91% (11)	73% (15)	81% (26)
Interventielijst (alleen meetmoment 2)	91% (11)	67% (15)	77% (26)
Hechting-loyaliteit	97%	100%	98%
Complete metingen	43%	32%	38%

Noot: Tussen haakjes staat het aantal respondenten van de 2^e meting

Onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep bestond uit 52 cliëntsystemen, waarvan bij 26 cliëntsystemen de monitor op het eerste meetmoment is ingezet (binnen 6 weken na start begeleiding pleegzorg) en bij 26 cliëntsystemen op het tweede meetmoment (na vorming van het actieteam, uiterlijk 6 maanden na start begeleiding). De gemiddelde behandelduur van alle gezinnen is 14 maanden (SD=22,79). De onderzoeksgroep bestond uit 56% jongens en 44% meisjes. Van de kinderen is 44% tussen de 0 en 4 jaar, 38% tussen de 5 en 11 jaar en 17% 12 jaar of ouder.

De pleegzorgplaatsingen betroffen 46% bestandsplaatsingen en 54% netwerkplaatsingen. Daarnaast is 86% van de plaatsingen voltijds en 14% van de plaatsingen deeltijd; 84% van de plaatsingen is niet vrijwillig versus 16% vrijwillige plaatsingen. De vrijwillige plaatsingen betreffen voor 75% voltijdsplaatsingen. Bij XONAR zijn iets meer vrijwillige plaatsingen (23%) dan bij Rubicon (10%). Verder zijn er geen verschillen in achtergrondkenmerken tussen Rubicon en XONAR.

Resultaten pilotonderzoek

EFFECTMETING

Om de monitor te evalueren is per schaal gekeken naar gemiddelde scores, betrouwbaarheid (hoe goed hangen de items samen) en de scheefheid van de verdeling per item (zijn de scores op een item normaal verdeeld, of is er een oververtegenwoordiging van een bepaalde score). Daarnaast is nagegaan of er verschillen zijn in scores tussen (pleeg)vaders en (pleeg)moeders, tussen ouders en pleegouders en tussen meetmoment 1 en meetmoment 2. Voor deze analyses zijn alle respondenten meegenomen, ook wanneer twee (pleeg)ouders de vragenlijsten hebben ingevuld. In Tabel 3a worden de resultaten voor ouders en pleegouders weergegeven; in Tabel 3b de resultaten voor jeugdigen en begeleiders pleegzorg.

Betrouwbaarheid. In beide Tabellen is te zien dat de meeste schalen uit de monitor voldoende betrouwbaar zijn (Alpha is $>.70$), behalve de schalen competentiebeleving ouders, competentiebenutting pleegouders en de schaal sociale cohesie kind, deze zijn wat lager.

Scheve verdeling items. Voor de schaal rondom het functioneren van het actieteam geldt dat de meeste items scheef verdeeld zijn. Nadere analyse laat zien dat score 4 bij zowel ouders als jeugdigen op de meeste items oververtegenwoordigd is. Dat betekent dat het actieteam volgens ouders en jeugdigen heel goed functioneert. Ook op de schaal Relatie ouders, pleegouders en kind, waarbij items uit de ouderversie zijn omgezet naar items voor jeugdigen, zijn veel scheve items. Op de meeste items scoren de jeugdigen een 3 of een 4. Dat betekent dat de meeste jongeren tevreden zijn over de relatie met hun ouders en hun pleegouders.

Empowerment. Ouders en pleegouders scoren significant verschillend van elkaar op empowerment. Pleegouders voelen zich competentier dan ouders en geven aan dat ze hun competenties meer benutten.

Sociaal netwerk. Er zijn geen verschillen tussen ouders en pleegouders voor wat betreft ervaren steun vanuit het sociaal netwerk en tevredenheid over de sociale contacten. Wel scoren vaders hoger op sociale steun dan moeders.

Clientsysteem heeft regie. Ouders en pleegouders scoren significant verschillend van elkaar op regie en vertrouwen van de hulpverlener. Pleegouders zijn gemiddeld tevredener dan ouders over de mate waarin de begeleider pleegzorg hen cliëntgericht en respectvol tegemoet treedt. Moeders zijn in het algemeen tevredener over de cliëntgerichtheid van de begeleiders pleegzorg dan vaders. Pleegouders scoren hoger op de tevredenheid rondom pleegzorg dan ouders.

Ervaren zorgen. Op het gebied van roldifferentiatie (verschuivingen in taken behorende bij het opvoederschap en contact met kind) valt op dat ouders en pleegouders niet significant van elkaar verschillen. Begeleiders pleegzorg scoren gemiddeld het hoogst op deze schaal. Begeleiders pleegzorg en pleegouders hebben deze schaal ingevuld over ouders. Dit betekent dat ouders en pleegouders gemiddeld genomen niet verschillen in hun visie over de mate van roldifferentiatie van ouders; begeleiders pleegzorg schatten dit hoger in dan ouders en pleegouders. Voorts blijkt dat ouders op de tweede meting gemiddeld hoger scoren dan op de eerste meting. Dat kan betekenen dat ouders na verloop van tijd beter om kunnen gaan met de verschuivingen in de taken behorende bij het opvoederschap en het contact met hun kind.

Tabel 3a Resultaten monitor effectmeting ouders en pleegouders

Concepten	Ouders				Pleegouders			
	Gem	Alpha	N items scheef		Gem	Alpha	N items scheef	
Empowerment als uitkomst. Range scores 1-10 (rapportcijfers)								
Empowerment (18 items)	N=31	6,75	.85	3	N=73	7,45***	.82	3
Competentiebeleving (9 items) ¹	N=31	6,24	.66	2	N=73	7,23***	.78	1
Competentiebenutting (9 items)	N=31	7,26	.84	1	N=73	7,65*	.60	2
Sociaal netwerk versterkt. Range scores PUL en actieteam: 1-4, Range scores VGFO 0-100.								
Sociale steun VGFO (5 items) ²	N=33	46,73	.86	2	N=71	45,62	.82	1
Sociale cohesie PUL (3 items)	N=32	3,30	.72	1	N=69	3,48	.72	1
Functioneren actieteam (8 items)	N=10	3,60	.96	8	N=22	3,31	.95	1
Cliëntsysteem bedenkt eigen oplossingen / Cliëntsysteem heeft vertrouwen van hulpverlener Range scores Clientgericht en Respectvol: 1-6, Range scores Tevredenheid pleegzorg: 1-4.								
Clientgericht (4 items) ³	N=31	4,02	.91	0	N=69	5,00***	.98	0
Respectvol (4 items)	N=31	4,43	.91	0	N=69	5,40***	.95	0
Tevredenheid pleegzorg (8 items ouders; 10 items pleegouders)	N=32	2,87	.90	0	N=69	3,34***	.82	1
Ervaren zorgen rondom hechting/loyaliteit. Range scores: 1-4.								
Roldifferentiatie (16 items) ⁴	N=26	2,87	.86	3	N=69	2,92	.89	0

Noot 1. Pleegvaders (7,54) scoren significant hoger dan pleegmoeders (7,02)

Noot 2. Vaders (52,45) scoren significant hoger dan moeders (42,67).

Noot 3. Moeders (4,29) scoren significant hoger dan vaders (3,47).

Noot 4. Ouders scoren op meting 2 (3,13) significant hoger dan op meting 1 (2,69).

***scores tussen ouders en pleegouders zijn significant verschillend bij $p < .00$ en * $p < .10$

Tabel 3b Resultaten monitor effectmeting jeugdige en begeleiders pleegzorg

Concepten	Jeugdige				Begeleider plz			
	Gem	Alpha	N items scheef		Gem	Alpha	N items scheef	
Empowerment als uitkomst. Range scores 1-10 (rapportcijfers)								
Welzijn kind (6 items)	N=16	8,04	.75	3				
Sociaal netwerk versterkt. Range scores: 1-4.								
Sociale cohesie PUL (3 items)	N=13	3,62	.50					
Functioneren actieteam (8 items)	N=3	3,40	.79	6	N=12	3,28	.93	1
Cliëntsysteem bedenkt eigen oplossingen / Cliëntsysteem heeft vertrouwen van hulpverlener Range scores: 1-6.								
Bejegening (3 items)	N=16	5,23	.79	1				
Ervaren zorgen rondom hechting/loyaliteit. Range scores: 1-4.								
Roldifferentiatie (16 items)					N=52	3,20	.85	1
Relatie ouders, pleegouders en kind (13 items)	N=16	3,42	.85	10				

ERVARINGEN RESPONDENTEN EFFECTMETING

Aan ouders, pleegouders, jeugdigen en begeleiders pleegzorg is gevraagd hoe zij het vonden om de vragenlijsten in te vullen, welke vragen zij moeilijk vonden en welke vragen ze gemist hebben. In Tabel 4 worden de toelichtingen samengevat weergegeven. Hieruit komen als belangrijke aandachtspunten naar voren: vragenlijsten apart invullen voor vaders en moeders; keuzemogelijkheid neutraal toevoegen; aantal items op inhoud mogelijk herzien en/of toevoegen; startmeting niet té vroeg versturen; overwegen of pleegouders roldifferentiatie over ouders moeten invullen. Verder valt op dat ongeveer de helft van de respondenten het invullen van de vragenlijsten niet als vervelend heeft ervaren.

Tabel 4 Ervaringen van ouders, pleegouders, begeleiders pleegzorg en jeugdigen met de vragenlijsten.

Hoe vond u het om deze vragenlijsten in te vullen?

Ouders 44% gaf aan dat ze het prima vonden, makkelijk om in te vullen, nuttig. 33% vond het ingewikkeld, onnodig, vervelend om de vragenlijsten in te vullen. 23% was niet uitgesproken positief of negatief, ze vonden het soms lastig om de vragen in te vullen, bijv omdat er weinig contact is met de kinderen.

Pleegouders 55% gaf aan dat ze het prima vonden, nuttig. Twee pleegouders vonden het moeilijk (7%); 38% was niet uitgesproken positief of negatief: de lijsten kwamen te vroeg omdat ze de pleegzorgwerker pas net kennen, of dat het kind nog maar net geplaatst was. Ook werd genoemd dat de vragen en antwoordmogelijkheden soms weinig ruimte bieden voor nuance.

Begeleider pleegzorg 45% was positief, prima, snel in te vullen, nuttig. 33% gaf aan dat het lastig was om de vragenlijsten in te vullen voor beide ouders, situatie is soms heel anders voor vader en moeder. Ook werd genoemd dat de antwoord categorieën soms geen recht doen aan de situatie, meer nuance daarin is gewenst. 22% noemde wat neutrale punten: moeilijk in te vullen omdat het kind nog heel jong is, of omdat het kind net geplaatst is.

Jeugdige Bijna alle jeugdigen (80%) gaven aan het prima te vinden om de lijst in te vullen. Eén jeugdige (7%) vond het vervelend omdat zijn moeder is overleden. Twee jeugdigen (13%) gaven aan dat ze het soms lastig vonden om de lijsten in te vullen.

Welke vraag vond u het meest ongemakkelijk?

Ouders Of ik boos en verdrietig ben (ben wel verdrietig, niet boos); hoe het met mijn kind gaat bij het pleeggezin; wat ik van het contact met de begeleider pleegzorg vind (ken ik nog maar net; ben het niet eens met haar beleid)

Pleegouders Of ouders zich ouder van hun kind voelen; ouders hebben rol in de opvoeding; begeleider pleegzorg stelt het belang van mijn pleegkind altijd voorop; begeleider pleegzorg zorgt dat ik met oplossing kom (gaat altijd in overleg). Verder werd veel genoemd: invullen van één vragenlijst over beide ouders is moeilijk, contact met vader en moeder kan heel anders zijn. Vragen rondom contact en band tussen ouders en kind en vragen waarbij pleegouders moeten beoordelen hoe ouders zich voelen vinden sommigen moeilijk om in te vullen.

Begeleider pleegzorg. Of ouders boos en verdrietig zijn (twee verschillende emoties); of het kind het eens is dat het in een pleeggezin woont; plaats die ouders binnen het pleeggezin krijgen in opvoeding van hun kind (is altijd te weinig volgens ouders); of ouders plaatsing kunnen accepteren (antwoordmogelijkheid 'soms' staat er niet bij; contact tussen pleegouders en ouders; of ouders tevreden zijn over invulling van het contact; of ouders zich ouders voelen van hun kind. Vragen zijn moeilijk in te vullen in geval van overlijden ouders.

Jeugdige Enkele jeugdigen noemden hierbij de vragen die over vader of moeder gaan. Of moeder het goed vind dat ik in een pleeggezin woon. Ze vindt het niet fijn, maar waar ik zit vindt ze goed.

Welke vraag heeft u gemist?

Ouder Of het kind zich fijn voelt bij ouders; is het kind verdrietig en wil het graag terug naar huis; contact tussen mijn kind en mijn nieuwe partner; samenwerking met andere instanties.

Pleegouders Wat ik vind van het beleid om zoveel mogelijk contact met ouders te houden; mist mijn pleegkind zijn ouders; er is duidelijkheid over de bevoegdheden van vader/moeder in besluiten over het kind (in geval van gescheiden ouders); wetgeving waar pleegouders mee worstelen; duur van relatie met pleegkind. Verder wordt door pleegouders meerdere malen genoemd de bereikbaarheid van de begeleider pleegzorg, communicatie met begeleider pleegzorg (frequentie contact), en contact van pleegkind met andere familieleden als grootouders en broers/zussen.

Begeleider pleegzorg. Hoe verloopt de ontwikkeling van het pleegkind; indruk van begeleider pleegzorg over steun vanuit het netwerk; wat het kind van de situatie vindt; contacten met broers/zussen; differentiatie tussen ouders op de verschillende vragen.

Overige punten

Ouder Een aantal keer wordt door ouders genoemd dat zij niet blij zijn met de pleegzorgplaatsing en hopen dat het kind gauw weer thuis komt wonen. Ook noemen sommigen dat ze tevreden zijn over de samenwerking met de begeleider pleegzorg en/of de pleegouders.

Pleegouders: wat als je ouders hebt die geen enkele interesse in hun kind hebben? Antwoordmogelijkheid neutraal zou fijn zijn, nu moet je een standpunt innemen. Vaders en moeders apart beoordelen. Ouders staan op dit moment op een voetstuk, terwijl pleegouders niet altijd een aanvulling zijn op ouders omdat sommige ouders niet in staat zijn hun kind op te voeden. Verder wordt een aantal keer genoemd dat pleegouders erg blij en tevreden zijn over de hulp die ze van pleegzorg krijgen.

Begeleider pleegzorg. Neutrale antwoordmogelijkheden zijn gewenst, differentiëren tussen vaders en moeders. Vragenlijst invullen kost niet veel tijd, dat is positief.

GEbruikerservaringen BEGELEIDERS PLEEGZORG

Na afloop van de dataverzameling (begin juli 2015) is met een aantal pleegzorgbegeleiders en gedragswetenschappers een evaluatiebijeenkomst gehouden om ervaringen met de monitor te delen. De volgende onderwerpen en aandachtspunten zijn daarbij besproken.

Introduceren bij ouders, pleegouders en kinderen. Introduceren verliep vrij eenvoudig. Eén begeleider heeft de vragenlijsten geïntroduceerd tijdens bijeenkomst van het actieteam, iedereen bij elkaar, iedereen deed mee.

Feedback van ouders, pleegouders en kinderen. In sommige gevallen moest erg aangedrongen worden bij ouders om in te vullen. Reactie ouders soms positief (vader voelde zich door het invullen van de lijsten erg betrokken), soms negatief (hoe durf je het te vragen, mijn kind is al weg en dan nog dit invullen?).

Terugkoppeling resultaten aan ouders, pleegouders en kinderen. Veel begeleiders geven aan de uitkomsten niet met cliënten besproken te hebben; de training is te ver weggezakt, ze weten niet goed hoe ze de uitkomsten met cliënten moeten bespreken. Het aantal profielen is onoverzichtelijk veel. Lastig om de juiste woorden te vinden om de profielen uit te leggen. Het kost veel tijd om de uitkomsten met iedereen individueel te bespreken. Begeleiders die aanvankelijk sceptisch waren over de monitor, geven aan dat toch wat oplevert. De lijsten voor het kind zijn heel helpend om de gesprekken met het kind vorm te geven. Door de vragenlijsten zijn onderwerpen aan bod gekomen die anders niet besproken zouden zijn. Er is meer en langdurige supervisie en coaching nodig bij het bespreken van uitkomsten met cliënten. De verwachting is dat begeleiders dan meer gaan ervaren dat het werken met de monitor hen ondersteunt in het primair proces.

Instrumentarium. De naam actieteam is niet bij iedereen als zodanig bekend. Er ontbreekt de mogelijkheid niet van toepassing; antwoorden moesten ingevuld worden. Interventielijst werd als zinvol ervaren, helpt om methodisch scherp te blijven.

Randvoorwaarden. De vragenlijsten zijn digitaal verstuurd, soms is er geen mailadres, soms zijn cliënten analfabeet. In dergelijke gevallen was dan niet altijd een laptop beschikbaar om mee te nemen naar het gezin en daar de lijst ter plekke in te vullen. Papieren lijsten moeten daarom wel beschikbaar zijn voor situaties waarin het beter is de lijsten te kunnen overhandigen. Het zou handig zijn als er vanuit BergOp een melding komt dat een lijst is ingevuld. Het werken in BergOp verliep niet altijd vlekkeloos. ICT moet goed gefaciliteerd zijn.

Hoe nu verder? Vaker in teambespreking aan bod laten komen, wie heeft het ingevuld, wie heeft het besproken. Uitleg op papier over hoe de grafieken te lezen. Vanuit de organisatie, door het management, moet meer uitgedragen worden dat het meten onderdeel is van het gedachtegoed van Pleegzorg Limburg. Interne aandachtsfunctionaris bij wie je terecht kunt met vragen en die het meten in de organisatie verspreidt om commitment te verkrijgen en breed draagvlak.

INTERVENTIELIJST

Het inzetten van sociale netwerkstrategieën, met daarin een Familie Netwerk Beraad is één van de belangrijkste methodische kenmerken van Pleegzorg Limburg. In het eerste half jaar na plaatsing zet de begeleider pleegzorg diverse interventies in om uiteindelijk te komen tot een FNB. Deze interventies staan beschreven in de het handboek van Pleegzorg Limburg en zijn opgenomen in de interventielijst. De interventielijst bestaat uit drie delen: interventies rondom het instellen van een netwerkkompas, interventies rondom de voorbereiding en uitvoering van een FNB, en interventies rondom samenwerking in het actieteam. Begeleiders pleegzorg wordt gevraagd aan te geven in welke mate zij de betreffende interventies hebben ingezet: *niet, in enige mate, grotendeels of volledig*. In Bijlage 1 worden de onderdelen van de interventielijst met toelichting weergegeven.

Omdat de interventies vooral in het eerste half jaar na start pleegzorg zouden moeten worden ingezet, wordt de interventielijst alleen bij de tweede meting, na vorming van het actieteam, ingevuld. In de onderzoeksperiode is de interventielijst door 20 begeleiders pleegzorg ingevuld. In de Tabellen 5a, 5b en 5c, worden de gemiddelde scores en de percentages per antwoordcategorie weergegeven.

Tabel 5a. Gemiddelde en percentages ingezette interventies rondom netwerkcompas

A. Netwerkcompas	N	Gem	Niet	In enige mate	Grotendeels - volledig
1. Genogram	15	2,40	33%	20%	47%
2. Ecogram	16	2,50	19%	25%	56%
3a. Levenslijn	17	1,59	65%	12%	23%
3b. Bij hoeveel gezinsleden uitgevoerd?	10	,80	40%=0	40%=1	20%=2
4. Sociogram	17	1,76	59%	12%	30%
5. Drieluik	20	1,55	75%	10%	15%
6. Optioneel: Duplo-methode	19	1,42	78%	11%	11%
7. Optioneel: Indicatiespiegel	20	1,35	80%	10%	10%

Tabel 5b. Gemiddelde en percentages ingezette interventies rondom het Familie Netwerk Beraad

B. FamilieNetwerk-Beraad (FNB) (N=11 gezinnen)					
Rol begeleider pleegzorg in FNB					
1. Begeleider pleegzorg is facilitator FNB			Ja 45%	Nee 55%	
2. Begeleider pleegzorg neemt deel aan het FNB			Ja 73%	Nee 27%	
Interventies in voorbereiding naar FNB					
	Gem	Niet	In enige mate	Grotendeels - volledig	
3. FamilieNetwerk Beraad beleggen	2,64	18%	36%	45%	
4. Voorbereiding FNB met gezin	2,45	18%	46%	36%	
5. Deelnemers vaststellen	2,36	27%	36%	36%	
6. Uitnodigen deelnemers	2,45	27%	36%	36%	
7. Locatie bepalen FNB	2,36	36%	27%	36%	
8. Begeleiding cliëntstelsel bij FNB	3,64				
▪ Uitsluitend sturend & Meer sturend dan ondersteunend			0%		
▪ Zowel ondersteund als sturend			45,5%		
▪ Meer ondersteunend dan sturend			45,5%		
▪ Uitsluitend ondersteunend			9%		
Interventies tijdens uitvoer FNB					
	Gem	Niet	In enige mate	Grotendeels - volledig	
9. Informatie delen	2,18	27%	36%	36%	
10. Introductie (netwerkcompas ophangen)	2,18	45%	18%	36%	
11. Agenda opstellen	2,55	27%	18%	54%	
12. Notuleren	2,64	27%	18%	54%	
13. Vragen stellen	3,00	27%	9%	64%	
14. Privétijd voor cliënt, familie en netwerk	2,00	55%	9%	36%	
15. Actieteam samengesteld	2,18	36%	27%	36%	
16. Presentatie van het actieplan	2,45	36%	9%	54%	
17. Concrete afspraken actieteam	2,36	36%	18%	45%	
18. Optioneel: vertaalslag juridisch kader	2,64	27%	18%	54%	

Tabel 5c Gemiddelde en percentages ingezette interventies rondom samenwerking in het actieteam.

C. Samenwerken in het actieteam	N	Gem	Niet	In enige mate	Grotendeels - volledig
1. Noodplan maken	16	2,44	13%	50%	38%
2. Procesbewaker in actieteam	15	2,53	13%	47%	40%
3. Monitoren plannen bijeenkomsten actieteam	15	2,73	13%	33%	53%
4. Voortgang actieplan bespreken	15	2,47	20%	33%	47%
5. Actieve deelname aan actieteam	15	3,00	7%	27%	67%
6. Zorgen dat genoteerd wordt.	14	3,00	14%	14%	72%
7. Contact actieteam intensiveren indien nodig	14	3,00	14%	21%	64%

Netwerkkompas (Tabel 5a). Niet alle begeleiders pleegzorg hebben bij alle interventies aangegeven in welke mate ze deze hebben uitgevoerd. De interventies Genogram en Ecoqram worden door de begeleiders pleegzorg het vaakst ingezet; 67-81% van de begeleiders pleegzorg heeft deze minimaal in enige mate uitgevoerd. De interventies levenslijn, drieluik, en de optionele interventies duplo-methode en indicatiespiegel zijn het minste vaak ingezet; 65-80% van de begeleiders pleegzorg heeft deze interventies niet uitgevoerd. In Bijlage 1 worden de interventies nader toegelicht.

Familie netwerk beraad (Tabel 5b). Van de 20 cliëntsystemen waarover een interventielijst is ingevuld, zijn bij 11 cliëntsystemen (55%) één of meerdere interventies rondom voorbereiding en uitvoering van het FNB uitgevoerd. Voor de analyses is ervanuit gegaan dat bij de overige 9 cliëntsystemen geen FNB is uitgevoerd. In driekwart van de uitgevoerde FNB's is de begeleider pleegzorg aanwezig geweest. In iets minder dan de helft van de FNB's was deze ook de facilitator. In 82% van de FNB's heeft de begeleider pleegzorg het cliëntstelsel ondersteunt bij het beleggen van een FNB en het voorbereiden van het FNB. In 64-73% van de FNB's heeft de begeleider pleegzorg het cliëntstelsel ondersteund bij het selecteren en uitnodigen van deelnemers en het vaststellen van de locatie. Begeleiders pleegzorg hebben de cliënten zowel ondersteunend als sturend begeleid bij de voorbereiding van het FNB. Tijdens het FNB is in ongeveer de helft van de gevallen (45-55%) een introductie geweest (netwerkkompas opgehangen) en/of privétijd voor cliënt, familie en netwerk. In 64-73% van de FNB's is één of meerdere van de volgende aspecten uitgevoerd: een agenda gemaakt, genotuleerd, ruimte voor vragen, een actieplan opgesteld, concrete afspraken gemaakt met het actieteam en een vertaalslag gemaakt naar het juridisch kader. In Bijlage 1 worden de interventies nader toegelicht.

Samenwerken in het actieteam (5c). In Bijlage 1 worden de interventies nader toegelicht. De meeste begeleiders pleegzorg (80-93%) hebben een meer of minder grote rol in het actieteam; 67% heeft zelfs een actieve rol in het actieteam. Volgens deel B van de interventielijst zijn er 11 FNB's geweest, terwijl er bij 14 cliëntsystemen een actieteam is gevormd. Dit blijkt uit deel C waar de begeleider pleegzorg bij 14 cliëntsystemen minimaal een enigszins actieve rol speelt in het actieteam. In deze drie cliëntsystemen is er mogelijk bewust voor gekozen om niet met een FNB te werken alvorens het actieteam te formuleren. Bijvoorbeeld omdat er binnen het netwerk al spontaan een actieteam tot stand is gekomen, waardoor een FNB overbodig is. Uit de huidige interventielijst komt dat niet duidelijk naar voren.

INTERVENTIES EN EFFECT, EEN VOORBEELD

Het primaire doel van het pilotonderzoek was om gebruikerservaringen op te doen en voldoende statistische gegevens te verzamelen om de monitor te kunnen evalueren. Er zijn op dit moment nog niet voldoende gegevens verzameld om al uitspraken te kunnen doen over de effecten van Pleegzorg Limburg; daarvoor zijn de aantallen respondenten te klein. Wanneer meerdere cliëntsystemen gedurende een langere periode gevolgd worden, is het mogelijk om bijvoorbeeld uitspraken te doen over de ontwikkeling van ouders en pleegouders in empowerment en ervaren regie, en over het welzijn van de jongere. Daarnaast is het mogelijk om te onderzoeken of er samenhang is tussen het type en/of aantal uitgevoerde interventies en de uitkomsten van de monitor.

Ter illustratie van welke informatie de monitor kan opleveren, zijn met de huidige verzamelde gegevens wat verkennende analyses gedaan. We hebben verschillen bekeken tussen cliëntsystemen waar wel een FNB is uitgevoerd en/of een actieteam is gevormd en cliëntsystemen waarbij dat niet het geval is. Van de 26 gezinnen van meetmoment 2, is van 21 cliëntsystemen ofwel een interventielijst ingevuld, ofwel een vragenlijsten rondom het actieteam door ouders, pleegouders, jeugdige en/of begeleider pleegzorg. Op basis van de interventielijst zijn 11 cliëntsystemen

geselecteerd waarbij een FNB is uitgevoerd. Vervolgens zijn nog 3 cliëntsystemen geselecteerd waarbij volgens begeleiders pleegzorg én volgens ouders, pleegouders en/of jongere een actieteam is geformeerd (blijkend uit deel C van de interventielijst en/of de ingevulde vragenlijsten over het functioneren van het actieteam). Op deze manier was het mogelijk om 14 cliëntsystemen met een FNB en/of actieteam te vergelijken met 10 cliëntsystemen waarbij dat niet het geval was. In Tabel 6 worden gemiddelde scores op de uitkomsten van de monitor weergegeven bij cliëntsystemen waar wel en niet een FNB is uitgevoerd.

Tabel 6 Uitkomsten monitor bij wel/geen Familie Netwerk Beraad (n=24)

Concepten	Ouders		Pleegouders		Begeleider plzorg		Jeugdige	
	Geen FNB N=4	Wel FNB N=7	Geen FNB N=10	Wel FNB N=14	Geen FNB N=10	Wel FNB N=14	Geen FNB N=3	Wel FNB N=5
Empowerment als uitkomst								
Empowerment	6,30	6,49	7,33	7,61				
▪ Competentiebeleving	5,65	6,10	7,09	7,24				
▪ Competentiebenutting	6,95	6,83	7,54	7,93				
Welzijn jeugdige							8,37	8,06
Sociaal netwerk versterkt								
Sociale steun VGFO	34,00	45,14	50,20	44,14*				
Sociale cohesie PUL	3,18	3,33	3,71	3,20				
Cliëntstelsysteem bedenkt eigen oplossingen / Cliëntstelsysteem heeft vertrouwen van hulpverlener								
Clientgericht	3,73	4,69	5,19	4,89				
Respectvol	4,60	5,00	5,61	5,26				
Tevredenheid pleegzorg	2,60	3,31	3,37	3,45				
Contact begeleider plzorg jeugdige							5,33	5,14
Ervaren zorgen rondom hechting/loyaliteit.								
Roldifferentiatie	3,00	3,28	2,76	3,12	2,73	3,02		
Contact met ouders jeugdige							2,90	3,48

*Verskil is significant bij $p < .05$

Hoewel het aantal respondenten per meetinstrument klein is, met name bij ouders en jeugdigen, zijn er wel enkele verschillen te zien. Bij cliëntsystemen waarbij wel een FNB is geweest en/of een actieteam is gevormd, worden door alle respondenten hogere scores gerapporteerd op roldifferentiatie. Dit betekent dat alle respondenten ervaren dat ouders beter om kunnen gaan met de verschuivingen in de taken behorende bij het opvoederschap en het contact met hun kind. Daarnaast rapporteren ouders en pleegouders waarbij een FNB is uitgevoerd hogere scores op (onderdelen van) empowerment; zij voelen zich competent en benutten dat meer (pleegouders) dan ouders en pleegouders die geen FNB hebben gehad. Ouders bij wie wel een FNB is geweest, lijken tevredener over pleegzorg en de bejegening van de pleegzorgbegeleider, dan ouders die geen FNB hebben gehad. Bij pleegouders geeft dit een wat diffuser beeld. Rondom sociale steun valt op dat ouders die een FNB hebben gehad hogere scores op sociale steun dan ouders die geen FNB hebben gehad. Bij pleegouders is dit precies omgekeerd en is het verschil tussen wel en geen FNB zelfs significant. Pleegouders die een FNB hebben gehad, ervaren minder steun uit hun netwerk dan pleegouders die geen FNB hebben gehad. Dit roept onder meer de vraag op of hierbij nog verschil is tussen bestandspleeggezinnen en netwerkpleeggezinnen.

Zoals eerder aangegeven betreft het een voorbeeld van welke gegevens de monitor op kan leveren als meer cliëntsystemen gedurende langere tijd gevolgd worden. De geconstateerde verschillen zijn, vanwege het geringe aantal respondenten, dan ook niet significant, behalve de score op sociale steun bij pleegouders. En hoewel de verschillen tussen cliëntsystemen waar wel en niet

een FNB is geweest in de verwachte richting wijzen, kunnen er op dit moment nog geen conclusies worden verbonden aan deze bevindingen.

Belangrijkste uitkomsten pilotonderzoek en hoe verder....

EFFECTMETING

In het pilotonderzoek zijn eerste gebruikerservaringen opgedaan met de monitor. Op basis hiervan en op basis van statistische criteria (scheefheid verdeling, betrouwbaarheid, discriminerend vermogen schalen), willen we komen tot een voorstel voor indikking van de monitor om zo spaarzaam mogelijk te kunnen meten. Op basis van **statistische criteria** zouden de schalen welzijn kind, functioneren actieteam, sociale cohesie (PUL), sociaal netwerk (VGFO) uitvallen omdat ze te scheef verdeeld zijn en/of te lage betrouwbaarheid en/of te weinig discriminerend vermogen hebben. De overige schalen voor jeugdigen (bejegening en relatie ouders-pleegouders) zijn voldoende betrouwbaar en niet scheef verdeeld. De EMPO en de vragen rondom eigen regie van het cliëntsysteem discrimineren tussen ouders en pleegouders, de vragen rondom roldifferentiatie van ouders verschillen tussen meetmoment 1 en meetmoment 2. Nadere analyse laat zien dat de schalen cliëntgericht, respectvol en tevredenheid pleegzorg sterk met elkaar samenhangen, met name bij ouders (.89 - .90) en in iets mindere mate bij pleegouders (.51 -.78). Dat kan betekenen dat een (deel van) deze schalen uit de monitor kan.

Op basis van **inhoudelijke criteria** stellen we voor om de schaal functioneren actieteam te behouden. Deze schaal is belangrijk om op casusniveau het functioneren van het actieteam te kunnen blijven monitoren en bij te sturen. Wel zullen de items mogelijk geherformuleerd moeten worden. De schaal welzijn jeugdige willen we ook behouden omdat we de jongeren hier de gelegenheid geven om op eenvoudige wijze te rapporteren hoe het met hen gaat. Bovendien geeft het invulling aan de begeleidingsgesprekken met jeugdigen. Ook wordt voorgesteld dit meetinstrument in te laten vullen door ouders, pleegouders en begeleiders pleegzorg. In het hulpverlenend handelen is het welzijn van de jeugdige een belangrijke richtlijn, en mag derhalve niet ontbreken in de monitor. De EMPO discrimineert goed tussen ouders en pleegouders, maar voldoet qua inhoud niet helemaal aan de doelstelling van empowerment binnen Pleegzorg Limburg. De EMPO richt zich meer op empowerment ten aanzien van opvoeden en is niet zozeer gericht op regie van ouders. Een mogelijkheid is om de EMPO meer Pleegzorg Limburg bestendig te maken, dit vraagt nadere uitwerking. Vooralsnog wordt besloten om de EMPO voorlopig te handhaven. De schaal Tevredenheid Pleegzorg vullen we aan met relevante items uit de schalen Clientgericht en Respectvol, zodat de overlap verdwijnt. De schaal Roldifferentiatie willen we behouden, maar de items moeten nader gescreend worden op mate waarin ze voor ouders te confronterend zijn en voor pleegouders te moeilijk om te beoordelen.

Op basis van de **ervaringen van respondenten** zal het in de monitor mogelijk moeten zijn om vragenlijsten apart voor vader en moeder in te vullen. Eveneens zal nagegaan worden bij welke schalen het mogelijk is om de antwoordmogelijkheid 'neutraal' of 'niet van toepassing' toe te voegen. Ook de noodzaak om de formulering van items nader te beschouwen komt hierin naar voren.

INTERVENTIELIJST

De interventielijst wordt als waardevol ervaren om scherp te blijven op de uitgangspunten van Pleegzorg Limburg. De interventielijst kan aandachtspunten opleveren in besprekingen tussen gedragswetenschappers en de begeleiders pleegzorg. Wat zijn overwegingen om interventies niet uit te voeren? De interventielijst blijft behouden in de monitor, maar moet nader worden aangescherpt. Zo is het onduidelijk waarom begeleiders pleegzorg bepaalde interventies niet hebben ingevuld. Is dat omdat ze deze niet zelf hebben uitgevoerd, of omdat het helemaal niet is uitgevoerd? Ook roepen bepaalde bevindingen vragen op. Wat betekent het wanneer interventies gedeeltelijk zijn uitgevoerd? Door de instructie voor begeleiders pleegzorg bij de interventielijst te verduidelijken, de

antwoordmogelijkheden te beperken tot ‘ja’, ‘nee’ en ‘gedeeltelijk’ met ruimte voor toelichting, verwachten we hier meer helderheid over te krijgen. Tevens moet er in de interventielijst expliciet nagevraagd worden of er een FNB heeft plaatsgevonden en of er een actieteam is geformeerd.

INHOUDELIJKE RESULTATEN

Uit de resultaten van de monitor komt als belangrijkste punt naar voren dat beoogde interventies (instellen netwerkkompas, voorbereiding en uitvoer FNB, en actieteam) soms nog in zeer geringe mate worden toegepast. De vraag is waar dat door veroorzaakt wordt. Ook blijkt dat bijvoorbeeld bij 55% van de FNB's geen ruimte is geweest voor privé-tijd. Waar komt dat door? Zijn er teveel spanningen tussen aanwezigen, willen ouders dat de begeleider pleegzorg erbij blijft? Verder lijken ouders waarbij een FNB is uitgevoerd tevredener te zijn over de pleegzorg, en lijken ze beter om te kunnen gaan met de verschuivingen in de taken behorende bij het opvoederschap en het contact met hun kind. Pleegouders lijken wat minder tevreden over de pleegzorg. En hoewel deze resultaten nog niet betrouwbaar genoeg zijn om uitspraken over te doen, zijn het wel aanwijzingen dat de resultaten in de verwachte richting gaan. Ook geven de resultaten stof tot nadenken over de aandacht voor pleegouders binnen de werkwijze van Pleegzorg Limburg. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we hen ook blijven zien en horen als we werken volgens de werkwijze van Pleegzorg Limburg?

GEBRUIK VAN DE MONITOR

Het pilotonderzoek vond plaats in een heel hectische periode, namelijk vlak na de transitie van jeugd- en opvoedhulp naar de gemeenten. Vanwege bezuinigingen en toegenomen werkdruk was er binnen de organisatie veel onrust. Toch is het de meeste begeleiders pleegzorg wel gelukt om ervaring op te doen met de monitor. Eén van de doelen van de monitor was dat deze een plaats krijgt in het hulpverlenend handelen. In de praktijk blijkt dat deze nog op zeer beperkte schaal wordt gebruikt op casusniveau. Uit onderzoek weten we inmiddels dat het implementeren van een monitor, het gaan meten van uitkomsten middels vragenlijsten, vergelijkbaar is met de implementatie van een nieuwe methodiek. Ervaringen binnen andere instellingen voor jeugdzorg, leren ons dat zo'n implementatie tijd kost. Met dat in het achterhoofd en de onrust van de transitie, is het niet verwonderlijk dat de monitor nog slechts beperkt gebruikt wordt. Tegelijkertijd zien de professionals het belang en het nut van de monitor, juist in tijden van transitie. Om de monitor ook daadwerkelijk te gebruiken in individuele cliëntcontacten, geven begeleiders pleegzorg aan sterke behoefte te hebben aan meer supervisie en coaching daarbij. Ook is het belangrijk dat het meten binnen Pleegzorg Limburg breed gedragen wordt in de organisatie door zowel management als staf. Een interne aandachtsfunctionaris rondom het meten zou hierbij helpend zijn. Juist deze drie aspecten blijken uit implementatie-onderzoek ook de belangrijkste factoren voor het slagen van een implementatie.

De pilotfase was vooral een leertraject waarin de monitor is geïntroduceerd en nader werd aangescherpt. Toch leveren de eerste resultaten van de monitor wel al inhoudelijke aandachtspunten op. Aan de hand van de resultaten gaven professionals aan dat zij nog meer moeten inzetten op verfijning en inbedding van het gedachtegoed van Pleegzorg Limburg. Ook moet er voldoende aandacht voor de noden en behoeften van pleegouders moet zijn. En tot slot werd genoemd hoe belangrijk het is om (nieuwe) medewerkers te scholen en coachen in het gedachtegoed en de werkwijze van Pleegzorg Limburg.

INTERVENTIELIJST

A. Instellen netwerkkompas.

In welke mate heb je onderstaande interventies in de afgelopen periode uitgevoerd?

Interventie	Omschrijving
1. Genogram	Samen met één of meerdere gezinsleden stamboom van familie getekend (over minimaal drie generaties) op groot vel papier.
2. Ecogram	Overzicht gemaakt van het sociaal netwerk (huidige, vroegere en wenselijk sociale contacten van het gezin), samen met één of meerdere gezinsleden.
3. Levenslijn	a. Op een verticale tijdslijn van geboorte tot nu positieve en negatieve gebeurtenissen beschreven. Ingezoomd op wie er toen aanwezig waren of juist gemist werden. b. Voor hoeveel gezinsleden is dit op deze wijze uitgevoerd?
4. Sociogram	Volledig overzicht gemaakt van de betekenis en inhoud van het sociaal netwerk op A3-formaat.
5. Drieluik	Samen met gezinsleden én degenen die zij hierbij wilden uitnodigen een schema met drie kolommen ingevuld: - situatie over 6 mnd als er niets verandert, - plan voor de toekomst - gewenste situatie over 6 mnd
6. Optioneel: Duplo-methode	Duplo-poppetjes gebruikt als beeldend materiaal om belangrijke herinneringen, gevoelens, inzichten, e.d. te stimuleren
7. Optioneel: Indicatiespiegel	Vanuit verschillende perspectieven en samen met verschillende betrokkenen de indicaties, zorgen en contra-indicaties in kaart gebracht en aandachtspunten geformuleerd.

B. FamilieNetwerk-Beraad (FNWB)

1. Begeleider pleegzorg is facilitator FNWB Ja Nee
 2. Begeleider pleegzorg neemt deel aan het FNWB Ja Nee

In welke mate zijn <i>in de voorbereiding</i> naar het FamilieNetwerk Beraad onderstaande aspecten uitgevoerd.	
Voorbereiding naar FNB	Omschrijving
3. FamilieNetwerk Beraad beleggen	Het plannen/in gang zetten van een familienetwerkberaad
4. Voorbereiding	Samen met het clientsysteem het FNB voorbereid. Het gezin is gastheer en heeft van tevoren bedacht hoe het de gasten ontvangt
5. Deelnemers vaststellen	Het clientsysteem ondersteund bij het bepalen van welke belangrijke mensen bij het FNB gewenst worden.
6. Uitnodigen deelnemers	Samen met het clientsysteem vastgesteld hoe deelnemers worden uitgenodigd. Indien van toepassing: opstellen en versturen van een uitnodigingsbrief aan deelnemers FNB.
7. Locatie bepalen FNB	Het clientsysteem ondersteund in het kiezen van de locatie van het FNB in het gezin, bij XONAR, Rubicon, of elders
8. Begeleiding clientsysteem.	Op welke manier heb je het clientsysteem begeleid bij de hierboven genoemde interventies?

In welke mate zijn onderstaande elementen *tijdens het FamilieNetwerk Beraad* uitgevoerd.

Uitvoer van FNB	Omschrijving
9. Informatie delen	Deelnemers hebben op tijd relevante voorinformatie ontvangen.
10. Welkom en introductie	De flappen met netwerkkompas onderdelen zijn opgehangen.
11. Agenda opstellen	Er samen met het clientsysteem voor gezorgd dat er een agenda is gemaakt in samenspraak met alle aanwezigen.
12. Notuleren	Er samen met het clientsysteem voor gezorgd dat er notulen zijn gemaakt van de bijeenkomst en toegevoegd aan het kinddossier.
13. Vragen stellen	Deelnemers hebben vragen kunnen stellen aan gezin en professionals
14. Privétijd voor cliënt, familie en netwerk	Er is privétijd geweest waarbij de deelnemers zonder de facilitator aan een plan hebben gewerkt.

15. Actieteam samengesteld	Deelnemers hebben een actieteam samengesteld dat gezamenlijk de voortgang van het plan waarborgt
16. Presentatie van het actieplan	Het actieplan is gepresenteerd en verhelderd op punten waar nodig.
17. Actieteam	Participanten hebben aangegeven wie in het actieteam komen en welke concrete afspraken er zijn over het vervolg.
18. Optioneel: vertaalslag	Indien aan de orde: Er is een vertaalslag gemaakt naar het juridisch kader (piketpaaltjes), samen met BJZ.

C. Samenwerken in het actieteam

In welke mate zijn onderstaande interventies in de afgelopen periode uitgevoerd

Interventie	Omschrijving
1. Noodplan maken	Indien er nog geen actieteam is: ervoor zorgen dat sleutelfiguren rond kind direct bij elkaar komen, anders doet actieteam dit
2. Procesbewaker	Begeleider pleegzorg maakt deel uit van het actieteam en heeft rol van coach
3. Bijeenkomst actieteam	Begeleider pleegzorg monitort of het actieteam regelmatig bij elkaar komt. In het begin van het traject minimaal 1 x per 6 weken. Daarna minimaal 1 x per half jaar of zo vaak als nodig.
4. Voortgang	Actieteam bespreekt voortgang actieplan
5. Actieve deelname actieteam	Begeleider pleegzorg blijft op de hoogte en denkt (indien nodig) mee over wat er nodig is voor een optimale ontwikkeling van het kind.
6. Notuleren	Monitoren dat er notulen /aantekeningen worden gemaakt van wat er in het overleg van het actieteam wordt besproken.
7. Contact intensiveren indien nodig	Als situatie rond kind, gezin en/of pleegouders bijzondere aandacht vraagt (bv crisis of acute situatie), komt actieteam bij elkaar om te bespreken wat er moet gebeuren en dit in gang te zetten